EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 6.7.2026
COM(2026) 352 final

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

on the evaluation of Regulation (EU) 2016/429 on transmissible animal diseases and amending and repealing certain acts in the area of animal health ('Animal Health Law')

{SWD(2026) 179 final}

ÚVOD

Podle článku 282 nařízení (EU) 2016/429 o nákazách zvířat („právní rámec pro zdraví zvířat“)[1] musí Evropská komise („Komise“) provést vyhodnocení uvedeného nařízení a aktů v přenesené pravomoci podle článku 264 uvedeného nařízení a předložit výsledky tohoto hodnocení ve zprávě Evropskému parlamentu a Radě. Tento dokument je vyhotoven za účelem splnění uvedené zákonné povinnosti a zároveň slouží jako zpráva.

Tato zpráva proto vychází ze závěrů a poznatků získaných v průběhu celého procesu hodnocení. Navazuje na výsledky uvedené v pracovním dokumentu útvarů Komise o hodnocení právního rámce pro zdraví zvířat a dále vymezuje konkrétní oblasti, kterým je třeba věnovat zvláštní pozornost, a určité budoucí kroky, které mají Komise a členské státy podniknout.

2. VÝCHODISKA, ZDROJE A POLITICKÉ SOUVISLOSTI

Nákazy zvířat neznají hranic, a přestože postihují především zvířata a způsobují hospodářské ztráty, některé z nich mohou ohrožovat i člověka. Harmonizovaná pravidla stanovující opatření k tlumení těchto nákaz zvířat jsou v EU uplatňována již po desetiletí; některé z prvních právních předpisů v oblasti zdraví zvířat byly například přijaty již v roce 1964. Se zavedením jednotného trhu EU byla tato pravidla v 90. letech minulého století dále rozšířena a posílena.

Právní rámec pro zdraví zvířat byl přijat v roce 2016, vstoupil v platnost dne 21. dubna 2016 a uplatňuje se ode dne 21. dubna 2021. Jeho cílem je vytvořit jednodušší a flexibilnější regulační rámec, který při stanovování požadavků v oblasti zdraví zvířat vychází z hodnocení rizik, jakož i zajistit lepší připravenost na nákazy, prevenci a tlumení nákaz zvířat uvedených na seznamu.

Právní rámec pro zdraví zvířat současně snižuje administrativní zátěž pro zemědělce, další provozovatele a příslušné orgány, aniž by byl ohrožen nákazový status v Unii. Kromě toho poskytuje vhodnější nástroje pro řešení sanitárních krizí (např. nově se objevující nákazy) nebo pro řešení specifických okolností a přispívá k nižším hospodářským ztrátám způsobeným ohnisky nákaz.

Tento regulační rámec byl přijat v návaznosti na strategii EU v oblasti zdraví zvířat: „Prevence je lepší než léčba“[2], která navazovala na komplexní hodnocení politiky EU v oblasti zdraví zvířat v letech 1995–2004 a alternativ pro budoucnost[3].

Právní rámec pro zdraví zvířat nahradil 39 samostatných právních předpisů a zavedl jednotný, harmonizovaný rámec pro oblast zdraví zvířat založený na hodnocení rizik v celé Evropské unii. Tato reforma přinesla modernizovaný systém opatření založených na hodnocení rizik (např. kategorizaci nákaz), jasnější rozdělení odpovědnosti mezi příslušné orgány a provozovatele, posílení prevence, zejména díky přísnější biologické bezpečnosti, vyšší

---

1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/429 ze dne 9. března 2016 o nákazách zvířat a o změně a zrušení některých aktů v oblasti zdraví zvířat („právní rámec pro zdraví zvířat“), Úř. věst. L 84, 31.3.2016, s. 1.

2 EU Animal Health Strategy 2007-2013 - Food Safety - European Commission (Strategie EU v oblasti zdraví zvířat na období 2007–2013 – Bezpečnost potravin – Evropská komise).

3 CAHP evaluation Final Report-Part I final.doc (Závěrečná zpráva z hodnocení politiky Společenství v oblasti zdraví zvířat – Část I, v konečném znění).

připravenost, možnost využívat vakcinaci a zpřísnění požadavků na pohotovostní plánování. To jsou klíčové nástroje pro tlumení nákaz a strukturované využívání regionalizace k zajištění kontinuity obchodu.

Díky této koncepci může právní rámec pro zdraví zvířat uplatňovat zásadu „prevence je lepší než léčba“ stanovenou ve strategii EU v oblasti zdraví zvířat z roku 2007[4]. Představuje přechod od reaktivního krizového řízení k proaktivnímu přístupu založenému na hodnocení rizik, který v rámci jednotného legislativního rámce zahrnuje dozor, připravenost, prevenci, včasné zjišťování, rychlou reakci a opatření k obnově.

Právní rámec pro zdraví zvířat rovněž přispívá k plnění širších politických cílů Unie. Tím, že zohledňuje souvislosti mezi zdravím zvířat, veřejným zdravím a životním prostředím, napomáhá uplatňování přístupu „jednoho zdraví“. K naplňování širších cílů EU přispívá i tím, že podporuje udržitelné a odolné zemědělsko-potravinářské systémy. Dále podporuje udržitelnou konkurenceschopnost zemědělsko-potravinářského odvětví a posiluje odolnost v rámci vnitřního trhu vůči krizím tím, že zajišťuje harmonizované normy a koordinovaný postup při výskytu přeshraničních nákaz zvířat.

Komise vyhodnotila nařízení (EU) 2016/429 v souladu se zásadami EU pro zlepšování tvorby právních předpisů a výsledky předložila v pracovním dokumentu útvarů Komise o hodnocení právního rámce pro zdraví zvířat a v podpůrné studii[5]. Hodnocení zkoumá, do jaké míry právní rámec pro zdraví zvířat dosáhl stanovených cílů od jeho vstupu v platnost dne 21. dubna 2016, a zejména od zahájení jeho uplatňování dne 21. dubna 2021. Studie se vztahovala na období do 31. prosince 2023, zatímco pracovní dokument útvarů Komise zahrnuje i některé novější poznatky, a to až do počátku roku 2026. Oba dokumenty vycházejí z rozsáhlých podkladů, včetně údajů z monitorování a připomínek zúčastněných stran shromážděných v rámci četných konzultací provedených jak v rámci této studie, tak i mimo ni, zejména prostřednictvím fóra hlavních veterinárních lékařů (CVO), poradních výborů pro zdraví zvířat a dalších odborných skupin. Hodnocení se opírá také o zprávy členských států o provádění předpisů a jejich oznámení, audity Komise, údaje z informačního systému o nákazách zvířat (ADIS), vědecká stanoviska Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) a zjištění nouzového veterinárního týmu EU (EUVET).

Celkově výsledky naznačují, že právní rámec pro zdraví zvířat své hlavní cíle z větší části splnil, i když s určitou mírou rozdílů. Všechny klíčové zúčastněné strany považují toto nařízení za pevný základ harmonizované politiky v oblasti zdraví zvířat v EU.

3. SHRNUTÍ HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ A OMEZENÍ

Během období hodnocení se zúčastněné strany i členské státy potýkaly při provádění rámce s některými problémy. Ačkoli právní rámec pro zdraví zvířat vytváří harmonizovaný rámec, jeho uplatňování v rámci Unie nebylo jednotné. Jak je uvedeno v pracovním dokumentu útvarů Komise, z konzultace provedené v rámci podpůrné studie vyplývá, že rozdíly v administrativní kapacitě, strukturách řízení a dostupných zdrojích měly vliv na tempo a rozsah sladění předpisů na vnitrostátní úrovni, přičemž některé členské státy stále dokončují nezbytné úpravy. Za významný problém byla považována složitost právního rámce, včetně aktů v přenesené

[4] https://food.ec.europa.eu/document/download/7820a76d-d19d-4a35-b223-caae0f7143da_en?filename=ah_policy_strategy_2007-13_en.pdf.

[5] https://data.europa.eu/doi/10.2875/0446681.

pravomoci a prováděcích aktů, a to zejména pro menší provozovatele. Rozdíly v interpretaci a postupech při prosazování předpisů ovlivňují vnímání rovného zacházení ze strany zúčastněných stran. Tato zjištění je třeba posuzovat s ohledem na významná omezení. Právní rámec pro zdraví zvířat se uplatňuje teprve od dubna 2021, což představuje relativně krátkou dobu na posouzení jeho strukturálních a dlouhodobých dopadů. Sladění předpisů na vnitrostátní úrovni probíhalo různým tempem a v několika případech platila vedle požadavků právního rámce pro zdraví zvířat i nadále stávající pravidla, což komplikuje posouzení dopadů rámce.

Toto období hodnocení se navíc časově krylo s pandemií COVID-19, geopolitickými otřesy, růstem nákladů a rozsáhlými ohnisky nákazy, včetně vysoce patogenní influenzy ptáků a afrického moru prasat. Tyto faktory ztěžují přiřazení zjištěných dopadů a omezují možnost vyvodit definitivní závěry. Hodnocení sice poskytuje předběžné a orientační poznatky, avšak důkladnější posouzení bude vyžadovat více času a dalších údajů.

3.1 ÚČINNOST

Právní rámec pro zdraví zvířat je všeobecně uznáván jako významný krok vpřed při harmonizaci přístupu EU ke zdraví zvířat, který představuje přechod od reaktivního systému k systému preventivnímu. Současnou účinnost právního rámce pro zdraví zvířat je třeba posuzovat s ohledem na skutečnost, že jeho provádění stále probíhá. Většina členských států dosud nedokončila harmonizaci svých vnitrostátních právních předpisů s tímto nařízením, ačkoli některé z nich již zaznamenaly značný pokrok. Například z analýzy Komise týkající se zavádění sankcí členskými státy v souladu s právním rámcem pro zdraví zvířat vyplývá, že do června 2023 pouze 10 členských států oznámilo, že přijaly nebo připravují předpisy, které zahrnují sankce za porušení právního rámce pro zdraví zvířat. Zpoždění jsou způsobena složitostí vnitrostátních právních systémů a správních struktur. Kromě toho bude určitou dobu trvat, než si všechny zúčastněné strany nový přístup zavedený právním rámcem pro zdraví zvířat osvojí, což má dopad na to, jak zúčastněné strany vnímají jeho účinnost. Tato skutečnost také vysvětluje postupný charakter přechodu.

Právní rámec pro zdraví zvířat zavedl strukturovaný a vědecky podložený systém kategorizace nákaz. Nákazy zvířat jsou rozděleny do pěti kategorií (A až E) na základě jejich epizootologického profilu, dopadu a typu opatření, která je třeba přijmout k jejich řešení. Toto rozdělení do kategorií umožňuje přijímat přiměřená opatření a stanovovat priority při přidělování zdrojů, což členským státům poskytuje možnost přizpůsobit své strategie dozoru a tlumení nákaz konkrétním vnitrostátním podmínkám. Tento přístup se těší široké podpoře, přetrvávají však obavy ohledně schopnosti systému reagovat na nově vznikající hrozby a ohledně nutnosti jeho častějších aktualizací, zejména s ohledem na změny v dynamice šíření nákaz způsobené změnami klimatu.

Právní rámec pro zdraví zvířat klade důraz na prevenci prostřednictvím posílených opatření v oblasti biologické bezpečnosti. Nařízení stanoví jasné povinnosti provozovatelů i příslušných orgánů a vyžaduje zavedení opatření v oblasti biologické bezpečnosti na úrovni zemědělských podniků i v rámci celého výrobního řetězce. Ačkoli to přispělo ke zvýšení informovanosti a ke snížení rizik, zavádění těchto opatření je v jednotlivých typech provozů stále nerovnoměrné (např. mezi velkými a malými provozy). V některých členských státech zavádění této iniciativy ještě více zkomplikovala absence jednotných metodických pokynů a školení.

Dalším významným prvkem je posílení rolí zúčastněných stran a sdílené odpovědnosti. Nařízení jasně vymezuje povinnosti zemědělců, veterinářů, příslušných orgánů a dalších aktérů v rámci řetězce zdraví zvířat. Díky tomu se zlepšila koordinace činností a odpovědnost, zejména v oblasti hlášení nákaz, dozoru a reakce na výskyt ohniska nákazy. Hodnotící studie však zdůrazňuje[6] potřebu širšího povědomí o povinnostech jednotlivých aktérů a budování kapacit, zejména u menších provozovatelů a zúčastněných stran mimo státní orgány. Navzdory vzdělávacím iniciativám na úrovni EU v rámci iniciativy „Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin“ zůstává šíření získaných poznatků na vnitrostátní úrovni omezené a řada zúčastněných stran uvádí potíže s orientací v právním rámci a s porozuměním svým povinnostem. V tomto ohledu mohou k většímu zapojení provozovatelů a zvyšování jejich informovanosti přispět rovněž pohotovostní plány a simulační cvičení.

Zpoždění při harmonizaci vnitrostátních právních předpisů vedla k rozdílům v uplatňování některých nových ustanovení, například těch, která se týkají veterinárních kontrol založených na posouzení rizika. Tyto kontroly představují důležitý nástroj prevence nákaz a jejich včasného zjišťování. Ačkoli některé členské státy tyto kontroly začlenily do stávajících programů, míru plnění tohoto ustanovení lze kvůli nedostatku údajů i nadále jen těžko posoudit. Úplnému provádění tohoto nařízení navíc brání absence mechanismů vymáhání a nedostatek veterinárních pracovníků, zejména ve venkovských a odlehlých oblastech.

Právní rámec pro zdraví zvířat posiluje schopnost EU tlumit a eradikovat nákazy prostřednictvím strukturovaných eradikačních programů a uznávání statusu oblastí prostých nákazy[7], které jsou nezbytné pro zachování bezpečného obchodu a snížení zátěže způsobené enzootickými nákazami. Jejich plný potenciál však omezuje nerovnoměrné provádění rámce na vnitrostátní úrovni. Významným přínosem je využívání regionalizace, díky níž se podařilo zabránit závažnému narušení obchodních toků při výskytu ohnisek nákaz. Právní rámec pro zdraví zvířat umožnil členským státům uplatňovat cílená omezení namísto plošných zákazů, čímž zajistil bezpečné přemísťování zvířat a produktů z oblastí prostých nákazy.

Hodnocení ocenilo a přivítalo změnu přístupu v rámci právního rámce pro zdraví zvířat spočívající v možnosti širšího a flexibilnějšího využívání vakcinace proti nákazám zvířat. Právní rámec pro zdraví zvířat vymezil podmínky, za kterých lze vakcinaci použít jako preventivní nebo mimořádné opatření. To umožnilo strategičtější zavádění očkovacích látek, například v případě vysoce patogenní influenzy ptáků (HPAI)[8], kdy cílené očkovací kampaně pomohly zmírnit závažnost ohnisek nákazy a omezit hospodářské ztráty. Tato nová politika významně přispěla k omezení negativních dopadů několika nákaz zvířat. Mezi nejčastěji zmiňované příklady patří vysoce patogenní influenza ptáků (HPAI), v případě které byla v roce 2024 ve Francii zavedena preventivní vakcinace, virus katarální horečky ovcí (BTV) v několika členských státech, nodulární dermatitida skotu (NDS) v Itálii, Francii a Španělsku v letech 2025–2026 a slintavka a kulhavka (SLAK) na Slovensku, v Maďarsku (2025) a na Kypru (2026). Některé zúčastněné strany však volaly po širší podpoře vakcinace, například po rozšíření unijních bank antigenů a očkovacích látek nad rámec nákaz kategorie A, a požadovaly strukturovanější a koordinovanější plán vakcinace proti nákazám zvířat v EU.

Modernizace digitálních nástrojů, jako je systém TRACES pro vysledovatelnost a přemísťování zvířat a systém ADIS pro podávání zpráv a oznamování, je vnímána jako zlepšení

---

6 Externí studie, str. 84.
7 Externí studie, str. 111.
8 SWD, bod 2.3.3.

a byla uznána jako krok vpřed, pokud jde o zjednodušování postupů, i když přetrvávají technické problémy a problémy v oblasti interoperability[9].

Přestože cílem zavedení právního rámce pro zdraví zvířat bylo sjednotit a zjednodušit požadavky na zdraví zvířat v celé EU, byly zaznamenány některé nezamýšlené dopady, především u malých provozovatelů, jako jsou zájmoví chovatelé. V některých případech vedly požadavky zavedené na vnitrostátní úrovni, které někdy přesahují rámec stanovený právním rámcem pro zdraví zvířat, zejména ke zvýšení administrativní a finanční zátěže. Dalším problémem je skutečnost, že ačkoli rámec pro zdraví zvířat neupravuje finanční podporu, zúčastněné strany poukazují na to, že absence adekvátních mechanismů odměňování představuje překážku pro jeho účinné provádění.

Účinnost právního rámce pro zdraví zvířat je patrná především v oblastech, kde jeho provádění již pokročilo, zejména v oblasti kategorizace nákaz, dozoru založeném na míře rizika, biologické bezpečnosti a úsilí o eradikaci. Celkově se však zavádění tohoto nařízení stále nachází v přechodné fázi. Pro plné využití potenciálu tohoto nařízení bude nezbytná pokračující podpora členských států, zjednodušení právních nástrojů a širší zapojení zúčastněných stran. S dalším slaďováním vnitrostátních systémů s právním rámcem pro zdraví zvířat bude možné provést komplexnější posouzení jeho dlouhodobých dopadů.

3.2 ÚČELNNOST

Při hodnocení účelnosti právního rámce pro zdraví zvířat se posuzuje, zda náklady vynaložené členskými státy, zúčastněnými stranami a Komisí byly přiměřené přínosům, kterých bylo od jeho zavedení dosaženo. Významným omezením tohoto hodnocení je však skutečnost, že členské státy dosud plně nesladily své vnitrostátní právní předpisy s právním rámcem pro zdraví zvířat ani plně nevyužily flexibilitu, kterou právní rámec pro zdraví zvířat nabízí. Proto je stále obtížné oddělit dopad právního rámce pro zdraví zvířat od dopadu vnitrostátních právních předpisů, které s tímto rámcem dosud nebyly dostatečně sladěny. Kromě toho může trvat několik let, než se účinky právního rámce pro zdraví zvířat projeví ve skutečných změnách zdravotního stavu zvířat, zejména s ohledem na to, že epizootologickou situaci výrazně ovlivňují vnější faktory.

Celkově se očekává, že poměr nákladů a přínosů právního rámce pro zdraví zvířat bude z dlouhodobého hlediska kladný, i když s určitými důležitými výhradami. V krátkodobém až střednědobém horizontu znamenal právní rámec pro zdraví zvířat pro různé zúčastněné strany značné náklady a administrativní zátěž, přičemž tyto počáteční náklady byly v některých případech vyšší, než se původně očekávalo. Tyto náklady a úsilí představují investice, od nichž se očekává, že v budoucnu přinesou jasné přínosy v oblasti prevence a tlumení nákaz, harmonizace právních předpisů a usnadnění obchodu. Předpokládá se, že tyto přínosy budou v průběhu času narůstat. Důraz, který právní rámec pro zdraví zvířat klade na prevenci (např. opatření v oblasti biologické bezpečnosti a dozoru), v budoucích letech omezí nákladný výskyt ohnisek nákaz, což povede k úsporám ospravedlňujícím současné výdaje. Přínosů z hlediska účelnosti však zatím nebylo plně dosaženo, protože proces přechodu k novým právním předpisům stále probíhá. V této rané fázi provádění nařízení se přínosy právního rámce pro zdraví zvířat projevují nerovnoměrně, přičemž některé náklady se koncentrují na počátek tohoto období.

[9] Externí studie, bod 4.12., strana 69.

Některým příslušným vnitrostátním orgánům vznikly značné jednorázové i průběžné náklady na přizpůsobení vnitrostátních systémů právnímu rámci pro zdraví zvířat. Patří k nim úsilí o aktualizaci či sjednocení vnitrostátních právních předpisů, modernizaci informačních systémů (např. pro hlášení nákaz a vysledovatelnost), nábor či školení zaměstnanců a informování zúčastněných stran o nových požadavcích. Řada vnitrostátních orgánů musela vyčlenit značné prostředky na přizpůsobení své infrastruktury pro dozor a podávání zpráv.

Nové náklady spojené s dodržováním předpisů vznikly rovněž provozovatelům. Vyplývají z povinností, jako je posílený dozor nad nákazami a biologická bezpečnost, vedení záznamů o přemísťování zvířat a v některých případech také z požadavků, jako jsou veterinární kontroly a registrace nových zařízení. V závislosti na konkrétních opatřeních však tyto povinnosti nebyly pro všechny provozovatele zcela nové. Například někteří zemědělci v určitých odvětvích a zemích podléhali již před zavedením právního rámce pro zdraví zvířat povinnosti veterinárních kontrol, a to buď na základě vnitrostátních právních předpisů, nebo v rámci účasti v soukromých certifikačních programech. V důsledku toho se míra, do jaké právní rámec pro zdraví zvířat přinesl nové náklady, liší mezi různými provozovateli, odvětvími a členskými státy.

Podle uvedené studie patří mezi přínosy, které byly v rámci právního rámce pro zdraví zvířat zaznamenány nebo se očekávají, účinnější a efektivnější tlumení nákaz a soudržnější regulační prostředí. Právní rámec pro zdraví zvířat měl nahrazením 39 právních aktů jediným nařízením zjednodušit pravidla a omezit roztříštěnost právních předpisů. Tato konsolidace v zásadě přinesla větší právní jistotu a v dlouhodobém horizontu by měla přispět k větší přehlednosti a snížení administrativní zátěže. Řada zúčastněných stran skutečně uvádí, že existence jednotného rámce zlepšila koordinaci mezi orgány a zúčastněnými stranami a umožnila rychlejší a koordinovanější reakci na hrozby v oblasti přeshraničních nákaz. Z dostupných důkazů vyplývá, že opatření zavedená právním rámcem pro zdraví zvířat (jako je dozor založený na míře rizika a regionalizace) pomohla účinněji omezit nedávné případy zavlečení nákaz zvířat (např. influenzy ptáků, afrického moru prasat), čímž se snížil rozsah utrácení zvířat, zákazu obchodování a dalších nákladných mimořádných opatření. Údaje o obchodu a zpětná vazba od zúčastněných stran svědčí o tom, že vnitřní trh si zachoval svou odolnost. Obchod v rámci Unie se po roce 2021 výrazně oživil navzdory přetrvávajícím ohniskům nákaz zvířat, což naznačuje, že právní rámec pro zdraví zvířat přispěl k zachování kontinuity obchodu[10]. Díky harmonizaci norem a postupů v rámci celé EU přispívá právní rámec pro zdraví zvířat k udržení důvěry v obchod se zvířaty a živočišnými produkty v rámci EU a zabraňuje vzniku neopodstatněných překážek obchodu v případě výskytu nákaz (využívání vymezení pásem/regionalizace namísto celostátních zákazů). Ačkoli jsou tyto přínosy v krátkodobém horizontu obtížně měřitelné, přispívají k vytvoření stabilnějšího a předvídatelnějšího provozního prostředí pro podniky i orgány veřejné správy. Všechny výše uvedené faktory společně naznačují, že právní rámec pro zdraví zvířat přináší přidanou hodnotu, která by v průběhu času měla vyvážit vynaložené investice.

Navzdory dlouhodobým výhodám tohoto rámce někteří provozovatelé tvrdí, že jeho zavedení s sebou přineslo administrativní zátěž, zejména v počáteční fázi. Vyjádřili obavy ohledně většího objemu administrativních úkonů, složitosti nových postupů, jako je registrace zařízení, vedení záznamů, veterinární kontroly, a také ohledně překrývání požadavků na úrovni členských států a na úrovni EU. Tyto dopady byly zvlášť patrné u některých cílových skupin. Zejména drobní zemědělci a zájmoví chovatelé uvádějí, že plnění požadavků právního rámce

[10] SWD, bod 4.1.1, strana 44.

pro zdraví zvířat (jako je například získávání veterinárních osvědčení pro přemísťování zvířat nebo dodržování nových pravidel týkajících se vedení záznamů a biologické bezpečnosti) je podle jejich názoru příliš zatěžující a nepřiměřené rozsahu jejich činnosti. Určité zvýšení nákladů spojených s dodržováním předpisů zaznamenávají rovněž větší komerční provozovatelé, avšak větší podniky dokážou tyto náklady snáze absorbovat.

Hodnocení účelnosti a poměru nákladů a přínosů právního rámce pro zdraví zvířat se mezi členskými státy a skupinami provozovatelů výrazně liší. Členské státy, které vstoupily do éry právního rámce pro zdraví zvířat s rozvinutou veterinární infrastrukturou, moderními informačními systémy a dobře personálně i finančně zajištěnými správními orgány, zvládly tento přechod zpravidla plynuleji a dokonce z něj vytěžily výhody. Například země, které ještě před zavedením právního rámce pro zdraví zvířat zavedly vnitrostátní počítačovou databázi pro vysledovatelnost zvířat, mohly tento systém dále rozvíjet a zaznamenaly zlepšení v oblasti dozoru a schopnosti včasného zjišťování nákaz. Z tohoto příkladu je patrné, že v případech, kdy již bylo investovalo do infrastruktury a budování kapacit, lze provozní efektivity právního rámce pro zdraví zvířat dosáhnout účinněji. Naopak členské státy s omezenějšími zdroji nebo méně rozvinutými systémy čelily závažnějším výzvám a vyšším relativním nákladům. Tyto rozdíly mají dopad i na zúčastněné strany, jako jsou zemědělci; jestliže například v některé zemi dochází ke zpoždění při vydávání aktualizovaných pokynů, mohou se zemědělci a veterináři v této zemi déle potýkat s nejistotou ohledně správných postupů.

Rozložení nákladů a přínosů mezi jednotlivé skupiny zúčastněných stran se navíc liší také v závislosti na tom, do jaké míry členské státy využívají flexibilitu poskytovanou právním rámcem pro zdraví zvířat[11] [12]. V členských státech, které se plně nepřiklonily k přístupu založenému na hodnocení rizik, pociťovali zemědělci větší zátěž. V jiných členských státech, které využily flexibilní možnosti právního rámce pro zdraví zvířat k přizpůsobení opatření místním rizikům (například osvobozením velmi malých chovatelů od určitých povinností), byla zátěž pro soukromý sektor relativně menší. Tyto politické volby spolu s odlišnými ekonomickými strukturami (velké komerční zemědělské podniky versus řada drobných zemědělců) způsobují, že účelnost právního rámce pro zdraví zvířat může být v jednotlivých zemích či odvětvích vnímána odlišně.

3.3 SOUDRŽNOST

Z hodnocení vyplývá, že právní rámec pro zdraví zvířat je vnitřně soudržný. Unijní seznamy nákaz a jejich kategorizace určují rozsah dozoru, podmínky přemísťování zvířat a opatření pro tlumení nákaz, čímž vytvářejí strukturovanou vazbu mezi posouzením rizik a operativní reakcí. V praxi však přetrvávají rozdíly v tom, jak členské státy navrhují systémy dozoru, řeší rozhraní mezi volně žijícími a chovanými zvířaty a uplatňují výjimky v případě výskytu ohnisek nákazy. Vzhledem k tomu, že některé členské státy stále ještě dokončují slaďování vnitrostátních předpisů s požadavky rámce, nebylo dosud dosaženo plné provozní soudržnosti.

Z hlediska vnější soudržnosti funguje právní rámec pro zdraví zvířat v součinnosti s dalšími právními předpisy Unie. Horizontální rámec pro ověřování souladu a prosazování právních předpisů v EU v rámci celého zemědělsko-potravinového řetězce představuje nařízení o úředních kontrolách. Právní rámec pro zdraví zvířat působí na úrovni předcházející obecnému

[11] Externí studie, příloha 3, str. L
[12] SWD, bod 4.1.2, str. 46.

potravinovému právu[13] a právním předpisům týkajícím se zoonóz[14] tím, že řeší rizika v oblasti zdraví zvířat ještě předtím, než ovlivní bezpečnost potravin nebo veřejné zdraví. Je rovněž v souladu s právními předpisy EU o veterinárních léčivých přípravcích[15], zejména v případech, kdy je součástí strategií tlumení nákaz vakcinace nebo různé formy léčby. Cílem právního rámce pro zdraví zvířat je zajistit jednotné uplatňování koncepce „jednoho zdraví“, která se zabývá vzájemnými souvislostmi mezi zdravím zvířat a veřejným zdravím, volně žijícími zvířaty, životním prostředím, bezpečností potravin a krmiv, dobrými životními podmínkami zvířat a zohledňuje i další vnější faktory, jako je potravinové zabezpečení, ekonomické faktory a sociální otázky[16].

Soulad s právními předpisy v oblasti bezpečnosti potravin a dobrých životních podmínek zvířat je celkově hodnocen jako vysoký [17], přestože názory zúčastněných stran na praktické sladění s právními předpisy týkajícími se dobrých životních podmínek zvířat nejsou jednotné, zejména v případech, kdy opatření k tlumení nákaz podle právního rámce pro zdraví zvířat mohou mít dopad na dobré životní podmínky zvířat.

Na volně žijící zvířata se právní rámec pro zdraví zvířat vztahuje pouze v případech, kdy je to z epizootologického hlediska relevantní pro prevenci nebo tlumení nákaz uvedených na seznamu. Určité oblasti regulace, zejména přenosné spongiformní encefalopatie a většina pravidel týkajících se vedlejších produktů živočišného původu, nadále podléhají specifickým právním rámcům mimo právní rámec pro zdraví zvířat.

3.4. RELEVANTNOST

Právní rámec pro zdraví zvířat si zachovává vysokou relevantnost s ohledem na měnící se epizootologické tlaky, včetně opětovného výskytu některých nákaz, pokračujícího šíření jiných, jako je africký mor prasat (AMP), vysoce patogenní influenza ptáků (HPAI), a rozšiřování nákaz přenášených vektory. Jeho preventivní charakter, využívání regionalizace a dalších nástrojů, jako je vakcinace, poskytují vhodné prostředky k řešení stále složitější dynamiky šíření nákaz.

Celkově je právní rámec pro zdraví zvířat považován za vyhovující současným potřebám a dostatečně přizpůsobitelný nově vznikajícím hrozbám, a to díky jednotným minimálním požadavkům pro nákazy zařazené do kategorií A a B a flexibilnějším přístupům k nákazám zařazeným do kategorií C, D a E. Provozovatelé však v této souvislosti poukazují na několik problémů. Flexibilita poskytovaná v případě nákaz zařazených do kategorií C, D a E umožňuje členským státům přizpůsobit opatření vnitrostátním podmínkám, může však také vést k nejednotnému uplatňování opatření (například vakcinace proti katarální horečce ovcí), která jsou sice prospěšná pro tlumení dané nákazy v členských státech, ale mohou mít dopad na obchod v rámci EU a na předvídatelnost trhu. Zúčastněné strany dále označily povinnosti v oblasti biologické bezpečnosti a požadavky na veterinární kontroly za oblasti, které jsou sice v

---

13 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin, http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/2026-01-01.

14 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/99/ES ze dne 17. listopadu 2003 o sledování zoonóz a jejich původců, o změně rozhodnutí Rady 90/424/EHS a o zrušení směrnice Rady 92/117/EHS, http://data.europa.eu/eli/dir/2003/99/oj.

15 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/6 ze dne 11. prosince 2018 o veterinárních léčivých přípravcích a o zrušení směrnice 2001/82/ES, http://data.europa.eu/eli/reg/2019/6/oj.

16 Externí studie, str. 78.

17 SWD, str. 59.

zásadě jasně definovány, avšak jejichž jednotnějšímu uplatňování by napomohly podrobnější a více harmonizované provozní pokyny.

3.5 PŘIDANÁ HODNOTA EU

Hodnocení potvrzuje jednoznačnou přidanou hodnotu EU. Stanovením harmonizovaných pravidel v oblasti zdraví zvířat, a zejména v oblasti dozoru, prevence a tlumení nákaz, tento rámec podporuje koordinovaný postup členských států a přispívá k vytváření rovných podmínek na vnitřním trhu. Nástroje na úrovni Unie, jako jsou seznamy a kategorizace nákaz, banky antigenů a očkovacích látek, systém hlášení nákaz a podávání zpráv v EU, síť veterinárních laboratoří, regionalizace a společná pravidla pro přemísťování a vstup zvířat do Unie, tvoří základ pro předvídatelnou přeshraniční koordinaci a usnadňují bezpečný obchod. Právní rámec pro zdraví zvířat navíc zajišťuje, že požadavky na vstup do Unie jsou stejně přísné jako požadavky platné v EU, čímž pro unijní provozovatele vytváří rovné podmínky. Tyto požadavky na vstup do Unie, které jsou v souladu s mezinárodními standardy Světové organizace pro zdraví zvířat (WOAH), umožňují mezinárodní obchod v souladu se zásadami Dohody WTO o uplatňování sanitárních a fytosanitárních opatření. Těchto výsledků by členské státy nemohly dosáhnout samy o sobě v takovém rozsahu [18][19].

Rovnováha mezi opatřeními na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni je v zásadě přiměřená. Výsledky však poukazují na určitá omezení, která ovlivňují míru, do jaké se přidaná hodnota EU plně projevuje v praxi. Rozdíly v provádění předpisů na vnitrostátní úrovni a využívání ustanovení o flexibilitě mohou ovlivnit předvídatelnost přemísťování zvířat a vytvářet nerovné podmínky pro některé provozovatele. V této souvislosti bylo v rámci konzultace poukázáno na to, že další posílení koordinace na úrovni Unie by mohlo zlepšit soudržnost a předvídatelnost trhu při zachování nezbytné flexibility.

4. ZÍSKANÉ POZNATKY A DALŠÍ KROKY

Jak již bylo uvedeno výše, přestože se právní rámec pro zdraví zvířat plně uplatňuje teprve od roku 2021, hodnocení potvrzuje celkově pozitivní vnímání a široké uznání ze strany zúčastněných stran. Právní rámec pro zdraví zvířat je obecně považován za významné zlepšení oproti předchozímu roztříštěnému rámci, neboť zavádí modernizovanou právní strukturu založenou na hodnocení rizik a je považován za pevný a soudržný základ harmonizované unijní politiky v oblasti zdraví zvířat zaměřené na prevenci a hodnocení rizik. Podporuje přesun zaměření od eradikace k prevenci, připravenosti a přiměřenému dlouhodobému řízení nákaz, čímž posiluje předvídatelnost a udržitelnost politiky EU v oblasti zdraví zvířat.

Navzdory celkově pozitivním ohlasům a uznání brání plnému využití potenciálu tohoto rámce složitost terciárních právních předpisů, nerovnoměrné provádění a zpoždění při harmonizaci na vnitrostátní úrovni. Komise identifikovala několik oblastí, kterým je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Tyto oblasti, které byly identifikovány na základě hodnoticích kritérií a které vyžadují další pozornost ze strany Komise a členských států, jsou shrnuty v bodech uvedených níže.

4.1 Posílení jednotného politického a právního rámce

[18] Externí studie, str. 139.
[19] SWD, str. 69.

Hodnocení uznává právní rámec pro zdraví zvířat jako přehlednější a modernizovanou právní strukturu, která zajišťuje jednotnější uplatňování předpisů v oblasti zdraví zvířat v celé EU. Právní rámec pro zdraví zvířat je obecně považován za strukturální zlepšení oproti předchozímu rámci. Současně snižuje závislost na samotných mimořádných eradikačních opatřeních a podporuje udržitelnější, předvídatelnější a flexibilnější dlouhodobé řízení nákazy.

Na druhé straně hodnocení poukazuje na složitost terciárních právních předpisů a na to, že pravidla nejsou v jednotlivých členských státech uplatňována jednotně nebo že dosud nebyla uvedena v platnost. Respondenti rovněž uvádějí, že sladění rámce s vnitrostátními právními předpisy bylo složitější, než se předpokládalo. Studie rovněž odhalila určitou míru nespokojenosti, pokud jde o dobu potřebnou k přijímání aktů v přenesené pravomoci, která je delší, než některé zúčastněné strany původně předpokládaly.

Za účelem vyřešení těchto problémů by měla Komise pokračovat v harmonizaci a zjednodušování terciárních právních předpisů, aby byly přehlednější a uživatelsky přívětivější. Komise by rovněž měla zlepšit uživatelskou přívětivost svých webových stránek a zajistit jejich pravidelné aktualizace, a to včetně vysvětlení týkajících se vzájemného propojení, integrace a fungování jednotlivých právních předpisů. V případě potřeby může Komise k různým aspektům právních předpisů vypracovat metodické pokyny, které budou v příslušných případech přijaty ve formě „sdělení Komise“. Vzdělávací iniciativa „Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin“ by měla pokračovat a měla by být využívána k předávání znalostí mezi členskými státy.

Členské státy musí urychlit a zajistit úplné provedení právního rámce pro zdraví zvířat odstraněním zastaralých vnitrostátních právních předpisů. V případě potřeby by měly vypracovat vnitrostátní nebo odvětvové pokyny relevantní pro dané téma, které by doplňovaly pokyny Komise, a to zejména s ohledem na konkrétní okolnosti a situace. Členské státy by rovněž měly zajistit účinnější a efektivnější šíření znalostí získaných v rámci iniciativy „Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin“ mezi příslušné orgány a provozovatele.

4.2 Vyjasnění odpovědností jednotlivých aktérů a posílení souladu s právními předpisy

Hodnocení ukázalo, že došlo k jasnějšímu rozdělení povinností a ke snížení nejistoty ohledně toho, kdo nese odpovědnost za opatření v oblasti prevence, hlášení, tlumení nákaz a nápravy. Hodnocení dále ukazuje, že právní rámec pro zdraví zvířat zavedl princip sdílené odpovědnosti a zvýšil informovanost mezi skupinami zúčastněných stran, zejména veterinářů a příslušných orgánů, což přispělo k lépe organizované spolupráci při výskytu ohnisek nákaz. To rovněž přispělo ke zlepšení dodržování právních předpisů.

Na místní provozní úrovni však mohou být odpovědnosti stále nejasné, zejména v případě výskytu ohnisek nákaz. Hodnocení odhalilo nedostatky v provozním plánování na místní úrovni, které vyplývaly spíše z nedostatečného školení a koordinace než z nedostatků právního rámce pro zdraví zvířat. Praktické uplatňování tohoto rámce dále komplikuje víceúrovňový systém aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů. Členské státy mají navíc zákonnou povinnost informovat Komisi o sankcích uplatňovaných v případě porušení ustanovení právního rámce pro zdraví zvířat. Zprávu o právních předpisech upravujících tyto sankce však podalo jen několik členských států [20].

[20] SWD, str. 27.

Za účelem řešení těchto nedostatků hodlá Komise kromě prvků uvedených v bodě 4.4 přijmout prováděcí nařízení týkající se pohotovostních plánů.

Lze rovněž uvažovat o pravidelném zveřejňování srovnatelných informací o vnitrostátních sankcích a postupech jejich vymáhání, a to s cílem zvýšit transparentnost vnitrostátních sankčních systémů a podpořit odpovědnost a vzájemnou důvěru. V návaznosti na tyto úvahy by Komise mohla zahájit diskusi v rámci Poradního výboru pro zdraví zvířat a Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva o přidané hodnotě zavedení požadavků na minimální výši sankcí nebo vydání jiných pokynů pro členské státy ohledně způsobu uplatňování sankcí.

Členské státy musí zintenzivnit své úsilí při provádění předpisů a zavést nezbytné sankce, aby zajistily řádné uplatňování právního rámce pro zdraví zvířat na vnitrostátní úrovni a poskytly příslušným orgánům nástroje nezbytné k jejich prosazování.

4.3. Zajištění přizpůsobivosti kategorizace/prioritizace nákaz

Z hodnocení vyplývá, že prioritizace a kategorizace nákaz představuje důležitý nástroj, který podporuje přiměřená a vědecky podložená opatření na úrovni EU. Přetrvávají však obavy ohledně přizpůsobivosti tohoto systému a včasnosti jeho aktualizací, jakož i schopnosti reagovat na nově se objevující rizika a nákazy, které představují specifické výzvy, jako jsou například nákazy přenášené vektory.

Komise proto současný systém kategorizace přezkoumá a ověří, zda stále odpovídá aktuální situaci. Rovněž posoudí, zda kritéria kategorizace adekvátně zohledňují specifické výzvy (např. nákazy přenášené vektory, u nichž již byla podána žádost o stanovisko úřadu EFSA), a v případě potřeby může navrhnout změny právních předpisů. Komise zadá úřadu EFSA další odborné posouzení a zváží zahájení komplexnějšího vyhodnocení a případně i přehodnocení nákaz zvířat z hlediska jejich zařazení na seznam nákaz podléhajících zásahu Unie a jejich kategorizaci podle právního rámce pro zdraví zvířat.

4.4. Zlepšení reakce na nákazy zvířat a pohotovostní plány

Hodnocení dospělo k závěru, že přijetí právního rámce pro zdraví zvířat vedlo ke koordinovanějšímu postupu při reakci na nákazy zvířat. Pravidla týkající se pohotovostních plánů navíc přispějí ke zlepšení reakce na vznik ohniska nákazy.

Provádění opatření zaměřených na tlumení nákaz však zůstává v jednotlivých členských státech nerovnoměrné. Pokud jde o pohotovostní plány, zúčastněné strany poukazují na absenci prováděcích předpisů a studie[21] dospěla k závěru, že v několika členských státech jsou pohotovostní plány zastaralé.

V zájmu posílení opatření pro tlumení nákaz v EU bude Komise i nadále revidovat a upravovat nařízení v přenesené pravomoci[22], aby odpovídala nejnovějším vědeckým poznatkům a potřebám členských států. Za účelem zajištění jednotného provádění pohotovostních plánů přijme Komise prováděcí nařízení. Komise bude členské státy nadále podporovat prostřednictvím průběžných školení v rámci iniciativy „Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin“, přičemž se zaměří na pokračující podporu v oblasti zdraví zvířat.

[21] Externí studie, str. 66.

[22] http://data.europa.eu/eli/reg_del/2020/687/oj.

Komise zahájí v členských státech sérii specifických auditů, které ověří, jak členské státy provádějí simulační cvičení a jak uplatňují pravidla týkající se pohotovostních plánů.

4.5. Posílení regionalizace a rozdělení do jednotek

Hodnocení ukázalo, že opatření pro tlumení nákaz zavedená právním rámcem pro zdraví zvířat přispěla k minimalizaci dopadu ohnisek nákaz, podpoře uznávání oblastí prostých nákazy v EU a k umožnění pokračování obchodu v rámci EU i vývozu. Toho bylo dosaženo díky regionalizaci v rámci EU a v menší míře také díky nově zavedeným konceptům rozdělení do jednotek, které umožňují pokračování obchodu v rámci EU i vývoz do zemí mimo EU.

Nerovnoměrné uznávání regionalizace a souvisejících nástrojů ze strany třetích zemí však snížilo očekávané přínosy pro zachování kontinuity mezinárodního obchodu. Řada zúčastněných stran požaduje více praktických pokynů, odborného vzdělávání a budování kapacit.

Za účelem řešení těchto problémů bude Komise i nadále podporovat členské státy tím, že vypracuje pokyny k uplatňování regionalizace a rozdělení do jednotek, aby se zlepšilo porozumění těmto konceptům. Uživatelsky přívětivé webové stránky Komise budou obsahovat vysvětlení jednotlivých právních předpisů a vizualizaci regionalizace pomocí inovativních mapovacích nástrojů v oblasti informačních technologií.

Komise a členské státy budou rovněž i nadále prosazovat uznávání systému regionalizace EU u obchodních partnerů během bilaterálních a multilaterálních jednání, v rámci obchodních dohod, při jednáních o sanitárních a fytosanitárních opatřeních a u mezinárodních normalizačních orgánů.

4.6. Řešení nerovnoměrného provádění v členských státech, opatření založená na hodnocení rizik a flexibilita

Mezi nejčastěji zmiňované závěry hodnocení patří nedostatečné a nerovnoměrné provádění právního rámce pro zdraví zvířat v členských státech, což je vnímáno jako nedostatek. Opatření stanovená v právním rámci pro zdraví zvířat jsou zároveň založena na hodnocení rizik. V tomto ohledu nabízí právní rámec možnost zajistit flexibilitu prostřednictvím podrobnějších pravidel, tj. aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů přijatých na základě právního rámce pro zdraví zvířat. Právní rámec pro zdraví zvířat rovněž dává členským státům možnost zavést v určitých oblastech přísnější pravidla. Ačkoli některé členské státy uplatňují osvědčené postupy k zajištění řádného provádění nového regulačního rámce a přínos školení v rámci iniciativy Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin je zřejmý, v řadě členských států je toto provádění stále pouze částečné.

Pokud jde o flexibilitu, hodnocení sice zdůrazňuje přidanou hodnotu právního rámce pro zdraví zvířat, zejména při zavádění opatření pro tlumení nákazy, zároveň však poukazuje na to, že tato skutečnost vede k nerovnoměrnému uplatňování předpisů a k odlišnému využívání výjimek v jednotlivých členských státech. Toto bylo vnímáno jako faktor ovlivňující fungování jednotného trh a vedoucí k nerovným podmínkám pro některá odvětví v různých členských státech, a proto zazněly výzvy k jednotnějšímu uplatňování v rámci celé EU.

K řešení této situace může Komise posílit své audity v členských státech, aby zajistila pečlivější sledování a podpořila vyšší a jednotnější úroveň provádění. V případě potřeby může Komise

prostřednictvím změn aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů omezit či přesněji vymezit využívání výjimek členskými státy a zajistit tak přísnější harmonizovaná pravidla. Komise a členské státy by mohly zvýšit transparentnost tím, že budou udržovat aktuální a transparentní internetové stránky jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni Komise, budou poskytovat informace v rámci Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva a zveřejňovat je na internetových stránkách výboru. Provádění těchto opatření členskými státy budou i nadále podporovat pokračující školení v rámci iniciativy Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin, a to prostřednictvím rozšiřování znalostí, poskytování informací a provádění praktických cvičení.

4.7. Důraz na opatření v oblasti prevence, biologické bezpečnosti a dozoru založená na hodnocení rizik

Hodnocení poukázalo na významný pokrok dosažený při získávání statusu území prostého nákazy u několika nákaz zvířat uvedených na seznamu, jejichž eradikace je v Unii povinná, jako je tuberkulóza, brucelóza nebo vzteklina, a na přechod od modelu zaměřeného na eradikaci k modelu založenému na prevenci a kontrole[23]. Z hodnocení vyplývá, že v rámci tohoto právního rámce byl posílen systém dozoru na základě přístupu založeného na hodnocení rizik. Na druhou stranu však bylo zjištěno, že základní dozor nad provozovateli prostřednictvím veterinárních kontrol podle článku 25 právního rámce pro zdraví zvířat je uplatňován nejednotně, že opatření v oblasti biologické bezpečnosti nejsou prosazována rovnoměrně, a bylo poukázáno na problémy s nedostatkem zdrojů, zejména na nedostatek veterinářů. K uplatňování flexibilního přístupu založeného na hodnocení rizik, který je přizpůsoben místním podmínkám, by mohlo přispět posílení sítí dozoru na vnitrostátní úrovni a zajištění souladu s ukazateli na úrovni EU za účelem zachování rovných podmínek ve všech členských státech[24]; takový přístup je však ospravedlnitelný pouze tehdy, je-li podložen spolehlivými systémy dozoru.

Za účelem naplnění požadavku opakovaně zmiňovaného v rámci hodnocení může Komise vypracovat pravidla stanovující kritéria a základní četnost veterinárních kontrol a vypracovat pokyny týkající se biologické bezpečnosti, přičemž členské státy ve svých připomínkách výslovně upřednostnily metodické pokyny před právními předpisy.

4.8. Optimalizace využívání vakcinace v celé EU

Jak je uvedeno v bodě 3.1, hodnocení ocenilo a přivítalo změnu přístupu v rámci právního rámce pro zdraví zvířat spočívající v možnosti širšího a flexibilnějšího využívání vakcinace proti nákazám zvířat a uvádí několik dobrých příkladů. Bezprecedentní počet zvířat utracených v poslední době v důsledku šíření nákaz odůvodňuje požadavky na širší využívání vakcinace také jako preventivního nástroje, pokud je to možné.

V reakci na tuto situaci Komise ověří, zda jsou stávající pravidla vakcinace a zásady v nich obsažené vhodné pro daný účel a zda přístup uplatňovaný u různých nákaz kategorie A odpovídá potřebám, a to s přihlédnutím k možným dopadům takových změn na ekonomiku, společnost a obchod. Tato činnost by měla být prováděna v širším mezinárodním a multilaterálním kontextu, přičemž je třeba zohlednit nejen předpisy EU, ale také mezinárodní normy a obchodní požadavky. Komise proto bude i nadále spolupracovat se Světovou

---

[23] Bod 3.4. pracovního dokumentu útvarů Komise, s. 26.

[24] Bod 5.6. externí studie.

organizací pro zdraví zvířat (WOAH), obchodními partnery a dalšími mezinárodními zúčastněnými stranami s cílem prosazovat vědecky podložené přístupy k vakcinaci, přispívat k vypracovávání mezinárodních norem a omezovat neopodstatněné obchodní překážky související s využíváním vakcinace. Komise bude rovněž pravidelně jednat s členskými státy a zástupci odvětví o možnostech zajištění lepší dostupnosti vakcín proti uvedeným nákazám zvířat. Komise rovněž požádá o vědecké stanovisko na podporu rozhodovacího procesu ohledně toho, jak co nejlépe využít vakcinaci v různých situacích a pro různé účely, tj. k podpoře opatření pro tlumení nákazy prostřednictvím nouzové vakcinace nebo k jejímu využití jako nástroje k prevenci nákazy.

4.9. Snížení administrativní zátěže, nákladů, povinností v oblasti podávání zpráv a složitosti některých opatření

Hodnotící studie považuje zavedená opatření založená na hodnocení rizik za nákladově efektivnější. Některé konkrétní přínosy jsou již patrné, například zlepšení v oblasti včasného zjišťování influenzy ptáků v některých regionech[25]. Tyto přínosy se však dosud neprojevují v širším měřítku. Vyšší náklady byly spojeny také se vzděláváním a zaváděním nových povinností, například veterinárních kontrol.

V některých případech, jako například u afrického moru prasat (AMP), byly navíc specifické předpisy zavádějící dodatečné prvky vymezení pásem a omezení přemísťování nad rámec obecných ustanovení právního rámce o zdraví zvířat vnímány jako složitější, což vedlo k návratu k přístupu zaměřenému na jednotlivé nákazy, ke zvýšení požadavků na dokumentaci a k vytváření nejistoty u provozovatelů i obchodních partnerů. Členské státy i provozovatelé rovněž zaznamenali zvýšenou pracovní zátěž související s včasným zjišťováním a dozorem nad nákazami zvířat.

Na druhou stranu došlo v praxi i k určitému zjednodušení. Komise vydala upřesnění umožňující rozlišovat přemísťování s nízkým rizikem (např. u zvířat v zájmovém chovu a ptáků chovaných v zajetí), a některé členské státy zavedly vnitrostátní opatření, jako je například osvobození od poplatků za osvědčení pro zájmové chovatele. Ukázalo se, že zjednodušení je možné i v rámci stávajícího právního rámce. Hodnotící studie však rovněž poukázala na rozdíly mezi vnitrostátními povinnostmi a doplňujícími předpisy EU, které mnozí vnímají jako problematické.

Komise proto bude i nadále usilovat o využívání možností zjednodušení prostřednictvím novelizace stávajících aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů, přičemž bude uplatňovat přístup založený na důkazech a hodnocení rizik. Komise může rovněž zvážit **omezení či přesnější vymezení využívání výjimek členskými státy** prostřednictvím změn aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů a zajistit tak harmonizovanější pravidla.

4.10. Řešení otázek financování

Hodnotící studie poukazuje na řadu případů, kdy chybí adekvátní finanční mechanismy, zejména ty, které by zemědělcům kompenzovaly ztráty způsobené vznikem ohnisek nákaz a s tím související náklady. Ačkoli studie tento jev považovala za nezamýšlený důsledek,

[25] SWD, bod 4.1.1., strany 39–41.

konstatovala, že vyjasnění odpovědností vedlo k přenesení finančních povinností na zemědělce.

Dosavadní zkušenosti se spolufinancováním ze strany EU ukázaly, že nepředvídatelnost výskytu rozsáhlých ohnisek některých nákaz zvířat, která mohou vést k závažným krizím, poukazuje na nutnost zajistit přístup ke krizovému rezervnímu fondu, který by byl vhodný k financování mimořádných opatření v souvislosti s nákazami zvířat.

Komise vzala tyto obavy na vědomí a hodlá je řešit mimo jiné v rámci strategie pro chov hospodářských zvířat a nového víceletého finančního rámce.

4.11 Posílení vnější soudržnosti a provázanosti s ostatními právními předpisy:

Hodnocení potvrzuje, že právní rámec pro zdraví zvířat je v zásadě v souladu s ostatními politickými rámci EU, včetně přístupu „jednoho zdraví“. Jeho cíle podporují cíle jednotného trhu, ochrany veřejného zdraví, bezpečnosti potravin a ochrany životního prostředí. Přesto však přetrvávají určité nesrovnalosti.

4.11.1. Přístup „jednoho zdraví“

Je patrné, že právní rámec pro zdraví zvířat je smysluplně sladěn s přístupem „jednoho zdraví“. Právní rámec pro zdraví zvířat odráží jasný legislativní závazek a nadále odpovídá svým hlavním cílům. Rozsah jeho praktického sladění s vnitrostátními předpisy a provozní účinnost jsou však různými skupinami zúčastněných stran vnímány odlišně a vyznačují se jak výraznými přednostmi, tak přetrvávajícími nedostatky v oblasti provádění a integrace[26]. Jeho účinné uplatňování se i nadále potýká s určitými nedostatky, zejména pokud jde o integraci oblasti zdraví životního prostředí, meziodvětvovou spolupráci a posílení koordinace mezi systémy v oblasti zdraví zvířat, lidí a životního prostředí, a to zejména v souvislosti s riziky spojenými se zoonózami a volně žijícími zvířaty.

Komise bude i nadále podporovat úsilí členských států o posílení soudržnosti a posílení multidisciplinární integrace v těchto zemích, přičemž se zaměří zejména na sdílení osvědčených postupů.

V novém prováděcím nařízení týkajícím se pohotovostních plánů (viz také výše), jehož přijetí se plánuje na rok 2026, bude Komise od členských států vyžadovat, aby jasně stanovily postupy spolupráce veterinárních orgánů s orgány veřejného zdraví a případně také s orgány ochrany životního prostředí a dalšími příslušnými orgány.

4.11.2. Právní rámec pro zdraví zvířat a souvislost s předpisy o přenosných spongiformních encefalopatiích (TSE) a zoonózách

Přestože právní rámec pro zdraví zvířat zavedl dobře strukturovaný přístup k tlumení nákaz zvířat založený na hodnocení rizik, jeho soulad s již existujícími právními předpisy o

[26] Externí studie, bod 4.3.7, str. 143.

přenosných spongiformních encefalopatiích (TSE) – nařízením o TSE[27] – zůstává pouze částečný. Z připomínek zúčastněných stran, zejména příslušných orgánů, vyplynulo, že zachování oddělených právních rámců pro TSE a jiné zoonotické nákazy vedlo k roztříštěnosti předpisů a k potížím při jejich provádění. Skutečnost, že TSE nejsou zahrnuty do procesu kategorizace nákaz v rámci právního rámce pro zdraví zvířat, vede k nejasnostem mezi provozovateli a orgány, komplikuje stanovení priorit v oblasti nákaz, ovlivňuje rozhodování o spolufinancování a oslabuje informování o zdravotních rizicích[28]. Podle studie by odstranění těchto nesrovnalostí přispělo jak k legislativní soudržnosti, tak k efektivnějšímu rozdělování finančních prostředků EU určených na boj proti nákazám.

Komise se již zabývá některými aspekty předpisů týkajících se TSE v rámci probíhajícího souhrnného balíčku zjednodušujících opatření v oblasti bezpečnosti potravin a krmiv[29], který byl přijat v prosinci 2025. Kromě toho zahájí komplexní revizi předpisů týkajících se TSE a zváží jejich začlenění do právního rámce pro zdraví zvířat.

Komise rovněž **přezkoumá, zjednoduší a aktualizuje stávající směrnici o zoonózách** a zváží, jak do právního rámce pro zdraví zvířat začlenit další původce zoonóz.

4.11.3. Vyjasnění rozhraní s oblastí dobrých životních podmínek zvířat

Přestože hodnotící studie nezjistila žádný přímý právní rozpor či nesoulad s předpisy o dobrých životních podmínkách zvířat, přetrvává vnímání nesouladu s těmito předpisy, zejména v oblastech přepravy zvířat a postupů při utrácení zvířat během výskytu ohnisek nákazy, a to především v některých zemědělských systémech. Tyto obavy se obvykle týkají spíše konkrétního a v mnoha případech místního uplatňování určitých dočasných opatření pro tlumení nákazy a širších zemědělských postupů než samotných právních předpisů.

Komise se těmito otázkami může dále zabývat na základě vědeckých stanovisek poskytnutých úřadem EFSA a v rámci strategie pro chov hospodářských zvířat**.** Komise může rovněž zvážit uspořádání specializovaného semináře v rámci iniciativy Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin věnovaného konkrétním otázkám týkajícím se rozhraní mezi zdravím zvířat a dobrými životními podmínkami zvířat v různých scénářích výskytu nákazy, zejména v mimořádných situacích, které mají dopad na přepravu, podmínky ustájení nebo utrácení zvířat během vzniku ohnisek nákazy.

5. ZÁVĚRY

Závěrem lze konstatovat, že právní rámec pro zdraví zvířat představuje pevný základ pro harmonizovanou politiku v oblasti zdraví zvířat v EU. Jeho posun směrem k prevenci, rozhodování na základě hodnocení rizik a propojení s širšími cíli EU představuje podstatné zlepšení oproti předchozímu systému. Nicméně i nadále přetrvávají problémy v podobě nerovnoměrného provádění, vnímané složitosti právních nástrojů a nedostatečného porozumění ze strany zúčastněných stran.

---

27 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001 ze dne 22. května 2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií, http://data.europa.eu/eli/reg/2001/999/oj.

28 Externí studie, bod 4.4.2, str. 151.

29 Simplification of legislation - Food Safety - European Commission (Zjednodušení právních předpisů – Bezpečnost potravin – Evropská komise).

Komise určila oblasti a opatření, která by mohla tyto problémy řešit, například prostřednictvím zjednodušení, budování kapacit, lepší spolupráce mezi provozovateli, členskými státy a Evropskou komisí, s cílem zavést přístup více zaměřený na prevenci. Tato opatření by mohla přispět k tomu, aby právní rámec pro zdraví zvířat mohl plně využít svůj potenciál v oblasti ochrany zdraví zvířat a veřejného zdraví, posilování odolnosti a podpory konkurenceschopnosti zemědělsko-potravinářského odvětví EU. Prioritou v této fázi není zásadní reforma, ale konsolidace, vyjasnění a důsledné provádění v celé Unii. Případné budoucí legislativní úpravy budou provedeny na základě průběžného sledování a shromažďování podkladů.